

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗ

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΝ ΚΙΝΗΣΙΝ
ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ

ΑΝΑΤΥΠΟΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ», τόμ. ΚΖ' (1985), σ. 163-177

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 1985

1464

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗ

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΝ ΚΙΝΗΣΙΝ
ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ

ΑΝΑΤΥΠΟΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ», τόμ. ΚΖ' (1985), σ. 163-177

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 1985

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.
ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΣΗΜΕΡΟΝ.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ἰδρύματος
«Οἰκουμενικὴ Ὁρθοδοξία»
Μέλους τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς
τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΝ ΚΙΝΗΣΙΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ

Ὑπόμνημα πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Πεντήκοντα ἔτη εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν (1933), ἤτοι πρὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τὸ 1948 (Amsterdam), εἶναι διάστημα χρόνου σχετικῶς μέγα, ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον. Ὅθεν ἡ συσσωρευθεῖσα πείρα ἐπιτρέπει τὴν χάραξιν μιᾶς προοπτικῆς, διὰ τὸ μέλλον τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τὴν θέσιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἢ καλύτερον καὶ ἀκριβέστερον «τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδοξίας»* ἐν αὐτῷ.

Καὶ τὰ δύο ταῦτα προβλήματα εἶναι μεγάλα καὶ περιλαμβάνονται εἰς τὸ μέγιστον πρόβλημα τῆς Ἐνώσεως τῶν διηρημένων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ποῦ προέκυψαν α) ἀπὸ τὰς ἀρχαίας Αἱρέσεις (Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι 5: Ἀρμενικὴ, Κοπτικὴ, Συριακὴ, Αἰθιοπικὴ καὶ τοῦ Μαλάबार τῆς Ἰνδίας), β) ἀπὸ τὴν διαμόρφωσιν τῆς «Καθολικῆς Ἐκκλησίας» τῆς Δύσεως εἰς Ρωμαιοκαθολικὴν (192 μ.Χ. ἀλλοίωσις καὶ 1054 Σχίσμα πρὸς Ἀνατολήν) καὶ τὴν Διαμαρτύρησιν τοῦ Λουθήρου κ.λπ. (1517). Αὕτη ὠδήγησεν εἰς τὸν Προτεσταντισμόν, ἀντὶ δὲ νὰ μεταρρυθμίσῃ, τὴν ἔχουσαν ἀνάγκην μεταρρυθμίσεως Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ὡς Ἐκκλησιαστικοπολιτικὸν Ὁργανισμόν, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ οἶονεὶ ἐπέκτασιν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ὑπὸ νέον ἐντελῶς ἔνδυμα, μὲ τὸν Πάπαν ἐπὶ κεφαλῇ ὡς ἀλάθητον ἡγέτην (1870 Ἀ' Σύνοδος Βατικανοῦ) καὶ τὴν Σύνοδον, ὡς ἀπλοῦν συμβουλευτικὸν ὄργανον τοῦ Πάπα, κατέληξεν εἰς τὸ νὰ ἱδρύσῃ ὄχι Ἐκκλησίας ἀλλὰ Ὁμολογίας μεταρρυθμισμένας.

Οὕτω διεμορφώθησαν οἱ τρεῖς τύποι τοῦ Χριστιανισμοῦ: α) Ὁ Καθολικὸς Ὁρθόδοξος μὲ τὴν Σύνοδον ὡς ἀποφασιστικὸν ὄργανον ἤδη

* Ὁ ὅρος (1850) εἶναι ὁ δογματικῶς καὶ ἱστορικῶς ὀρθότερος, διότι αἰτιολογεῖ τὴν συνέχειαν τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Βλέπε κατωτέρω.

ἀπὸ τῆς Ἀρχαίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον, β) τὸν Ρωμαιο-καθολικισμόν μέχρι τῆς ἀνόδου εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ρώμης τοῦ Πάπα Ἰωάννου τοῦ 23ου (1958) καὶ γ) τὸν διὰ τοῦ ὑποκειμενισμοῦ καὶ τῶν Ἱστορικῶν Συνθηκῶν εἰς τὸν ἀπελπιστικῶς διηρημένον Προτεσταντισμόν, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι Ἐκκλησία, ἀλλ' ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς Ὁμολογίας καὶ παραφυάδας (Denominationen). Αὗται εἰς τὸ πεδῖον τῆς Ἱεραποστολῆς (Συνέδριον Ἐδιμβούργου 1910), ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς δημιουργίας τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, πρὸς «Ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν», διότι ἀντιμετώπισαν τὴν πικρὰν παρατήρησιν τῶν Εἰδωλολατρῶν: ἡμεῖς εἴμεθα — ἔλεγον — ἡνωμένοι εἰς τὴν πίστιν μας καὶ ἐσεῖς ἤρθατε μὲ τὰς διαιρέσεις σας καὶ μᾶς διηρέσατε θρησκευτικῶς καὶ δὴ καὶ εἰς ομάδας ἐχθρευομένας ἀλλήλους.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία* μὲ τὴν φιλελευθέραν παράδοσιν καὶ τὸν διάλογον εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους, δεομένη πάντοτε ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως, ἦτο προετοιμασμένη διὰ τὸν διάλογον προπαρασκευῆς τῆς Ἐνώσεως, δι' ὃ καὶ προσεχώρησεν ἀπὸ τὸ 1920 εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Ἐξέθεσε δὲ τὴν θέσιν της εἰς τὴν περιώνυμον Ἐγκύκλιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τοῦ 1920, ὅτε προέτεινε συνεργασίαν ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν-ἠθικῶν ζητημάτων καὶ τὴν ἴδρυσιν «Κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν» — τ.ἔ. ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας — κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς τότε ἰδρυθείσης «Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν». Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξέθεσεν ἐν Γενεύῃ τὸ ὀρθόδοξον Πρόγραμμα ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς Ἀλιβιζᾶτος, τονίσας τὴν ὀρθὴν γραμμὴν: — ὅτι μεγάλην σημασίαν θὰ εἶχαν οἱ διμερεῖς διάλογοι, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὡδήγησεν μετὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν (1948) εἰς τὰς διμερεῖς διαπραγματεύσεις διὰ τὴν Ἐνωσιν, διότι μόνον ἀπὸ αὐτὰς, θὰ εἶναι δυνατόν νὰ προέλθῃ πράγματι ἡ Ἐνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησιολογία, ὡς βάσις τῆς Ἐνώσεως, δύναται νὰ διαμορφωθῇ μόνον εἰς τὰς διμερεῖς διαπραγματεύσεις, διότι εἰς τὸν πολυμερῆ διάλογον Ἐκκλησιῶν καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν, αἱ δογματικαὶ κοσμοθεωρητικαὶ προϋποθέσεις εἶναι ὅλως διάφοροι καὶ πολὺ ποικίλοι, δι' ὃ καὶ ἡ προσέγγισις εἶναι δυσχερής, ἡ δὲ δογματικὴ ἀκρίβεια εἶναι σχεδὸν ἀδύνατος.

Εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν συνεχωνεύθησαν (1948) κατ' ἀρχήν, αἱ δύο μεγάλαι ὁργανώσεις: Πίστεως καὶ Τάξεως (Faith and Order) καὶ Ζωῆς καὶ Ἑργασίας (Life and Work), ἥτοι τοῦ Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὸ 1959 προσετέθη τὸ Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον Ἱεραποστολῶν καὶ εἴτα μετεμορφώθη τὸ Α' τμήμα: Πίστεως καὶ Τάξεως, εἰς Πίστεως καὶ μαρτυρίας, ὅτε πλέον ἡ ἑκτασις τῶν θεμάτων, μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται ὁ πολυμερὴς διάλογος εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ εἶναι δυσχερὴς ἡ

* Οἱ Σλάβοι προσήλθον ἀργότερον (1961).

εἰς βάθος μελέτη τῶν θεμάτων, ποὺ ἀφοροῦν τὴν προπαρασκευὴν τῆς Ἐνώσεως, καίτοι βεβαίως κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν γίνονται πολλαὶ μελέται.

Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσω πρῶτον, ὅτι ὑπάρχει ἐν μέγιστον πρόβλημα διὰ τὸν Προτεσταντισμόν, τὸ ὁποῖον δυσχεραίνει τὴν πρόοδον τῆς Ἐνώσεως ἢ ὀρθότερον τὴν προπαρασκευὴν τῆς Ἐνώσεως! ἡ ἐκκλησιαστικοποίησις τοῦ Προτεσταντισμοῦ, διότι Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει, καθ' ὃν χρόνον ὁ ὑποκειμενισμὸς καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Ὁμολογιῶν δὲν ἀφήνουν νὰ προοδεύσῃ οὔτε αὐτὸ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ποὺ εἶναι καὶ Συμβούλιον μὴ Ἐκκλησιῶν, Ὁμολογιῶν καὶ τῶν παραφυάδων αὐτῶν καὶ ἄρα ὀλιγίστων πραγματικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι αὐξάνουν καὶ πληθύνονται.

II

Σκοπὸς καὶ μέλλον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν

α) Ἡ ἀρχικὴ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου βάσει τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, καθ' ὃ μετεῖχον αἱ Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα, διωρθώθη διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς Πίστεως εἰς τὴν Τριάδα. Ἡ τροποποίησις ἐγένετο εἰς τὸ Νέο Δελχί, εἰς τὴν Γ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (1961) διὰ μεγάλης πλειοψηφίας ἀλλ' οὐχὶ διὰ π α μ ψ η φ ί α ς!

Ἰδοὺ ἡ νέα βᾶσις: Τὸ Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι μία Κοινωνία Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ὁμολογοῦν τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα, συμφῶνως πρὸς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ ἕνεκα τούτου ἀπὸ κοινοῦ ἐπιδιώκουν νὰ ἐκπληρώσουν (τὴν ἀποστολὴν των) εἰς ἣν εἶναι κεκλημέναι, εἰς δόξαν Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

β) Ἐνθ' εἰς τὸ παλαιότερον Καταστατικὸν (πρὸ τοῦ Nairobi 1975) ὠρίζετο ὀρθῶς, ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, τὸ ἀποτελεσθὲν ἐκ τῶν δύο κυρίως παγκοσμίων Κινήσεων, περὶ ὧν ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος, ὅτι (III) ἐκαλεῖτο νὰ διευρύνῃ περαιτέρω τὸ ἔργον τῶν παγκοσμίων Κινήσεων διὰ τὴν «πίστιν καὶ τὴν τάξιν» καὶ τοῦ «πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ» καὶ τοῦ «Διεθνoῦς Ἱεραποστολικοῦ Συμβουλίου», εἰς τὸ νέον Καταστατικὸν ἡ 1η αὕτη παράγραφος κατέστη 7η!!

Καὶ τοῦτο διότι ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν κατέστη ἐπὶ μᾶλλον ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῶν ἰδρυτῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Ὁμολογιῶν, παραφυάδων τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὁ ρ γ α ν ι σ μ ὁ ς,

ώστε ν' ἀποκτήσῃ κύρος, τὸ ὅποῖον βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς ἀπόψεις του ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν, ὡς ἡ ἡμετέρα, ὑπεύθυνον ἡγεσίαν ἐν τῇ Συνόδῳ. Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία συνεργαζομένη μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τοῦ 1961 ἔχει μόνον τακτικὰ μέλη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν «Πίστεως καὶ Τάξεως», ἥτοι τὴν σπουδαιότεραν Ἐπιτροπὴν μετὰ τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία ἐκλέγεται ἀνὰ 7ετίαν ἀπὸ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν (μέχρι τοῦδε 6 Γενικαὶ Συνελεύσεις) καὶ μόνον παρατηρητὰς εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν.

γ) Εἶναι ἀξιοσημείωτον νὰ παρουσιάσωμεν τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Καταστατικοῦ, διὰ νὰ τὸ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν, προκειμένου νὰ κρίνωμεν τὸ θέμα «σκοπὸς καὶ μέλλον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν» καὶ τὸ δευτέρον θέμα «τὴν θέσιν τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν αὐτῷ». Μετὰ τοῦτο θὰ ἔχωμεν καὶ τὴν δυνατότητα νὰ ἴδωμεν τί ἀπουσιάζει ἀπὸ τὸ Καταστατικὸν καὶ ποία εἶναι ἡ πραγματικότητα, ἣν ὑπεδηλώσαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς 5ης παραγράφου. Προσέξατε τὸν 1ον σκοπὸν!!

* * *

Ἡ περιοχή τῆς ἀποστολῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν ἀκολουθῶν λειτουργιῶν καὶ σκοπῶν:

α) Νὰ καλῇ τὰς Ἐκκλησίας εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ὁρατῆς Ἐνότητος εἰς μίαν Πίστιν, εἰς μίαν Εὐχαριστίαν, τὴν Κοινωνίαν, ἡ ὁποία εὕρσκει εἰς κοινὴν ζωὴν ἐν Χριστῷ καὶ νὰ πορεύονται πρὸς αὐτὴν τὴν Ἐνότητα, διὰ νὰ πιστεύσῃ ὁ κόσμος!

β) Νὰ διευκολύνῃ τὴν Κοινὴν μαρτυρίαν τῶν Ἐκκλησιῶν πανταχοῦ εἰς κάθε τόπον.

γ) Νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς Ἐκκλησίας εἰς τὴν εὐρεῖαν παγκόσμιον ἱεραποστολικὴν καὶ εὐαγγελικὴν ἀποστολὴν των.

δ) Νὰ ἐκφράξῃ τὴν ἐν τῇ ἀνάγκῃ κοινὴν ἀποστολὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ Διακονίᾳ εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ καταρρίπτῃ τοὺς περιορισμούς, οἱ ὁποῖοι χωρίζουν τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ προάγῃ τὴν συμβίωσιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἐν δικαιοσύνῃ καὶ εἰρήνῃ.

ε) Νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ προάγῃ τὴν ἀνανέωσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἐνότητι καὶ τῇ Θεῷ λατρείᾳ τῇ Ἱεραποστολῇ καὶ Διακονίᾳ!!

στ) Ν' ἀναλαμβάνῃ καὶ διατηρῇ σχέσεις πρὸς τὰ ἐθνικὰ καὶ περιφερειακὰ χριστιανικὰ συμβούλια καὶ ὁμολογιακὰς παγκοσμίους ὁμοσπονδίας καὶ ἄλλας οἰκουμενικὰς ὁργανώσεις.

ζ) Νὰ διευρύνῃ περαιτέρω τὴν ἐργασίαν τῶν διεθνῶν Κινήσεων «διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν τάξιν» καὶ διὰ τοῦ πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ ὡσαύτως καὶ τὸ διεθνὲς συμβούλιον Ἱεραποστολῶν καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον διὰ τὴν Χριστιανικὴν Παιδείαν.

III

Κριτικὴ Θεώρησις

1. Εἶναι προφανὴς ἡ ὑποβάθμισις τοῦ κυρίου ἔργου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὅταν δὲ λέγομεν κύριον ἔργον ἐννοοῦμεν ἐκεῖνο ποῦ ἀναφέρεται εἰς τὴν προπαρασκευῇν τῆς Ἐνώσεως, ἡ ὁποία ὅμως εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ ἐὰν πρῶτον δὲν καθορισθῇ τὸ περιεχόμενον καὶ ἡ μέθοδος τοῦ Διαλόγου, τ.ἔ. ὅτι πρόκειται περὶ Διαλόγου τῆς ἀληθείας, τῆς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ καὶ τῇ Ἱερᾷ Παραδόσει περιεχομένης, διατυπωμένης ὅμως μετ' ἐπιστήμης (πρώτη πρότασίς μου τὸ 1966 ἐν λόγῳ εἰς Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν)*. Τὰ κείμενα πρέπει νὰ εἶναι ἐπιστημονικῶς θεμελιωμένα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον ἀφορᾷ εἰς τὴν μέθοδον ποῦ μειώνει τὴν ἐγγενῇ δυσχέρειαν, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν — καὶ προσθέτω ἀπὸ τινος χρόνου — καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν - Ὁμολογιῶν - Ὁργανώσεων κ.λπ. (170 εἰς τὸ Ν. Δελχί 1961 καὶ 13 τὸ 1984!) ποῦ πολλάκις ἀποτελοῦν μίαν ἐνορίαν (ἀριθμητικῶς) π.χ. τῶν Ἀθηνῶν καὶ δὲν εἶναι οὔτε θέλουν νὰ γίνουν πραγματικαὶ Ἐκκλησίαι. Ἴδου ἡ κυρία προϋπόθεσις.

2. Ὁ πολυμερὴς διάλογος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς διμερεῖς διαλόγους, ποῦ γίνονται μεταξὺ Ἐκκλησιῶν, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ δεχθῇ τὴν μορφήν τῆς Ἐκκλησίας τῶν δύο πρώτων αἰώνων, καθ' οὓς ὄχι μόνον αἱ ἀνεξάρτητοι ἐπ' ἀλλήλων Ἐκκλησίαι ἐπισκοπαὶ ἐδημιούργησαν τὸν Κανόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης, κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ μέρος, ὡς ἀσφαλὲς γραπτὸν μνημεῖον τῆς ἱστορικῆς ἐν Χριστῷ Ἀποκαλύψεως ἀλλὰ καὶ διεπίστωσαν τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, καθώρισαν καὶ καθιέρωσαν τοὺς ὀριστικοὺς ὅρους τῶν τριῶν Ἱερατικῶν βαθμῶν, ποῦ εἶναι δι' ἡμᾶς ὑποχρεωτικοί. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν κοινῶν χαρακτηριστικῶν εἶναι καὶ ἡ διαμόρφωσις τῆς πολυμελοῦς Συνόδου, ὡς ἀποφασιστικοῦ ὄργανου, οὐχὶ συμβουλευτικοῦ, ὡς εἶναι παρὰ τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς, τῶν Ἐκκλησιῶν, ποῦ ἡσθάνοντο ἑαυτάς ὡς τὴν Μίαν Ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ἥδη πρὸ τοῦ Κυπριανοῦ (μέσα γ' αἰῶνος). Καὶ αὐταὶ εἶναι βαρυσήμαντοι.

3. Ἐδῶ πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡμεῖς οἱ ὄντως Ἀρχαῖοι Καθολικοί, τ.ἔ. Ὁρθόδοξοι Καθολικοί, ἢ ὀρθότερον, δογματικῶς καὶ ἱστορικῶς, Καθολικοὶ Ὁρθόδοξοι** φέρομεν ἀκεραίαν τὴν εὐθύνην, διότι δὲν ἐθέσαμεν σαφῶς τὸ

* Περὶ Μ. Βασιλείου ὡς οἰκουμενικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτου.

** Ὁ ὁρὸς οὗτος ὑπάρχει εἰς τὸν Συνοδικὸν τόμον περὶ τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πρβλ. Βαρνάβα Τζωρτζάτου *Κείμενα* καὶ Ἐμμ. Κωνσταντινίδου διὰ τὸ Αὐτοκέφαλον.

θέμα και την μέθοδο, οὐδὲ ἐξεφράσαμεν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ Ἑνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅταν ποτὲ ἐπιτευχθῇ, θὰ προέλθῃ ἀπὸ τοὺς διμερεῖς διαλόγους-διαπραγματεύσεις καὶ ὅτι εἶναι εὐκολώτερον ἐκεῖ νὰ σχηματισθῇ μία Ἐκκλησιολογία, ὡς βάσις τῆς Ἑνώσεως ἐν τῇ ἀληθείᾳ, παρὰ εἰς τὸν πολυμερῆ διάλογον.

4. Ὁ πολυμερὴς λοιπὸν διάλογος ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἐπιπέδου πρέπει νὰ ἔχῃ ἀκριβῆ σκοπὸν καὶ μέθοδον, δι' ὃ καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ προτείνωμεν ἢ μᾶλλον νὰ προτείνῃ ἡ Καθολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, ὅπως πάντες οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν Ὁμολογιῶν κ.λπ. εἶναι ὄχι ἀπλῶς θεολόγοι, ἀλλὰ καὶ εἰδικώτερον συγγραφεῖς διακεκριμένοι τῶν συγγενῶν πρὸς τὸ ἀντικείμενον μαθημάτων, ἥτοι τῆς Δογματικῆς, τῆς Ἱστορίας τῶν Δογμάτων καὶ Συμβολικῆς καὶ τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας. Διότι οὕτω μόνον ὑπάρχει περίπτωσις ὁ Θεολογικὸς διάλογος τῆς ἀληθείας νὰ γίνῃ γόνιμος καὶ νὰ βοηθήσῃ — τὸ ἐπαναλαμβάνομεν — τοὺς διμερεῖς διαλόγους διαπραγματεύσεων πρὸς Ἑνωσιν (ἐννοεῖται ἐπισήμων ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ἐκκλησιῶν συγκροτουμένων διὰ τῶν Συνόδων τῶν).

5. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ προσθέσω δύο ἀκόμη θέματα, ἅτινα καθιστοῦν δυσχερῆ τὸν θεολογικὸν διάλογον τῆς ἀληθείας, ἰδίᾳ μὲ τοὺς Προτεστάντας, οἱ ὅποιοι δὲν αἰσθάνονται τὸ πρόβλημά των, τὸ μέγιστον, τ.ἔ. τὴν ἀνάγκην ἐκκλησιαστικοποιήσεως τῶν ὁμολογιῶν τους καὶ τὴν δυσχέρειαν ποὺ προσετέθη διὰ τῆς ἀναμίξεως τῆς Ἐπιτροπῆς «τῆς Πίστεως καὶ Τάξεως» εἰς πολλὰ καὶ ποικίλα θέματα, ποὺ προσετέθησαν διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ τμήματος εἰς: «Πίστεως καὶ Μαρτυρίας», ὥστε νὰ συμβαίνει νὰ συζητοῦνται τὰ ἐνδιαφέροντα βεβαίως, ἀλλὰ πλεόν ἀπίθανα ἀντικείμενα, ποὺ τίθενται εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν συζητήσεων*. Βεβαίως εἶναι ταῦτα λίαν ἐνδιαφέροντα καὶ ζωτικά, π.χ. περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ Ρατσισμοῦ, περὶ τῶν σχέσεων Θρησκείας καὶ Ἐπιστήμης, ἀλλὰ ταῦτα μὴ ἀφήγοντα ἐπαρκῆ χρόνον, τὸν ἅλως ὅλως ἀνεπαρκῆ, πρὸς ἐξέτασιν καὶ συζήτησιν τῶν διαρκῶς ἀποστελλομένων νέων κειμένων, εἰς τοὺς συμμετέχοντας εἰς τὰ σύντομα συνέδρια ἢ συσκέψεις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (τὸ ἐπεσήμανα εἰς τὸ Montreal, Γ' Συνέδριον τῆς «Πίστεως καὶ Τάξεως» τὸ 1963) δὲν ἐπιτρέπουν βαθεῖαν μελέτην τῶν κειμένων. Εἶναι ἀδύνατος ἡ λεπτομερὴς ἐξέτασις καὶ ἡ κριτικὴ ἔρευνα τῶν ὑπὸ τῶν εἰδικῶν συνήθως προτεσταντῶν συντασσομένων εἰσηγήσεων ἢ πορισμάτων τῶν συζητήσεων.

6. Νέαν ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος τούτου ἀποτελοῦν τὰ 3 κείμενα «Περὶ Βαπτίσματος, Θείας Εὐχαριστίας καὶ Λειτουργήματος», ποὺ συνετάγησαν

* Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὑποδεικνύουν πολλὰ κείμενα ἐν τῷ Πρακτικῷ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1984.

τελικῶς εἰς τὴν Lima τοῦ Περοῦ (1982) καὶ ἐστάλησαν μετὰ τὴν ΣΤ' Γενικὴν Συνέλευσιν ἐν Βανκούβερ τοῦ Καναδᾶ (1983) εἰς τὰς Ἐκκλησίας μέλη, διὰ νὰ λάβουν θέσιν αἱ Ἐκκλησίαι καὶ ὅσαι θέλουν ν' ἀποδεχθοῦν. Δι' ἡμᾶς δὲν ὑπάρχει θέμα ἀποδοχῆς, διότι καὶ ὅταν ἔχουν συγγενεῖς πρὸς τὰς ἡμετέρας θεολογικὰς ἀπόψεις (ὠνομάσθησαν: Konvergenzerklärungen, κάκιστα, διότι ἡμπορεῖ νὰ περιέχουν ἐρευνήτεας συγγενεῖς ἀπόψεις, ἀλλὰ δὲν εἶναι δηλώσεις ἐπίσημοι), ὡς πορίσματα συζητήσεων καὶ ἐκθέσεως διαφορῶν, στεροῦνται ὅμως δογματικῆς ἀκριβείας καὶ τοῦτο κατὰ λόγον φυσικὸν καὶ αὐτονόητον. Ἡ θεολογικὴ ὠραιολογία παρουσιάζει ἀοριστίαν.

7. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς πρέπει νὰ παρουσιάσω κάτι τὸ σημαντικὸν δι' ἡμᾶς: τὴν πρότασιν τῆς Lima (ἴδε ἀνωτέρω) περὶ ἀποδοχῆς τοῦ θεσμοῦ «τῆς ἐπισκοπῆς», ὡς σημαντικοῦ διὰ τὴν Ἑνοτητα τῆς Ἐκκλησίας (3 μελεταί-ἐρευναι περὶ τούτου εἰς τὴν βιβλιογραφίαν κατωτέρω) ποῦ ἐπιβάλλει νὰ μὴν ἀπορρίψωμεν τὰ τρία κείμενα ἀλλὰ νὰ τὰ σχολιάσωμεν ἐμπεριστατωμένως, διότι δύνανται ν' ἀποτελέσουν, μαζὶ μετὰ τὴν πρότασίν μας (1980-1982) περὶ ἀποδοχῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως (Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, 325-381), τὴν ἀπαρχὴν διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικοποίησιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ.

IV

Εἰς τὰ ἀνωτέρω πρέπει νὰ προσθέσω κάτι πολὺ ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἐκ τῆς νοοτροπίας τῶν Προτεσταντῶν προερχομένης δυσχερείας οὐσιαστικῆς προπαρascευῆς τῆς Ἑνώσεως.

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι εἶναι μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν καὶ παραφυάδων (Denominatimen), ποῦ προστίθενται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν-Ἐκκλησιῶν (πάντοτε καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν) τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ δυσχεραίνουν τὴν ἀνάλογον παρουσίαν τῶν Ὁρθοδόξων, ποῦ δίδουν τὸν χαρακτήρα τῆς Οἰκουμενικότητος εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν (170 εἰς Νέον Δελχί, 313 τὸ 1984 εἰς Γενεύην).

Εἶναι προφανὲς ὅτι εἰς τὰς 45 θέσεις τῶν μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς δὲν χωροῦν ν' ἀντιπροσωπευθοῦν πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι μέλη τοῦ Π.Σ.Ε.

Εὐτυχῶς, ὅτι ἐλήφθη μέριμνα διὰ τὴν προστασίαν τῶν ὀλίγων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἔστω καὶ αὐτονόμων, ποῦ φυσικῶς δὲν αὐξάνονται, ἐνῶ αἱ Προτεσταντικαὶ Ὁμολογίαι καὶ παραφυάδες αὐξάνονται ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης.

Χάριν παραδείγματος ἀναφέρομαι εἰς τὰς τελευταίας ἐγγραφὰς νέων μελῶν Ἐκκλησιῶν:

1. Ὁρθόδοξος Φινλανδικὴ Ἐκκλησία. Αὐτόνομος ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Πιστοὶ 58.500. Ἱερεῖς 60, 1 Ἀρχιεπίσκοπος, 2 Μητροπολῖται, 1 βοηθὸς Ἐπισκόπου. Ἔχει ἱστορίαν 800 ἐτῶν*.

2. Μεθοδικὴ Ἐκκλησία ἐν Ἰνδία. Ὑφίσταται ἀπὸ τοῦ 1981. Μέλη 600.000. 11 περιφερειακὰ σύνεδρα. 6 «Ἐπίσκοποι» καὶ 750 «κεχειροτονημένοι» κληρικοί!!

3. Μεθοδικὴ Ἐκκλησία ἐν Samia (Αὐστραλία). Μέλη 48.000. 168 κληρικοί, 128 Κοινότητες!

4. Κοινὴ Ἐπιτροπεΐα τῆς Ἑνότητος Ἀδελφῶν ἐν Tansania. Μέλη (35.020 + 46.636 + 32.000) τῆς Ἀφρικῆς.

5. Τὸ Ἠνωμένον Χριστιανικὸν Συμβούλιον τῆς Siera Leone ἐν Ἀφρικῇ.

6. Τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Namibia (Ἀφρική).

7. Ἡ Πρεσβυτεριανὴ Ἐκκλησία ἐν Σουδάν με 60.000 μέλη.

8. Ἡ Ἐπισκοπικὴ-Βαπτιστικὴ Κοινωνία ἐν Ἀφρικῇ με 61.000 μέλη.

9. Ἡ Ἑνότης τῶν Ἀδελφῶν ἐν Νικαράγουα με 37.000 μέλη καὶ 154 Κοινότητες.

Ταῦτα ἄρκοῦν, διὰ νὰ μὴ εἰσέλθω εἰς λεπτομερείας, διὰ ν' ἀντιληφθῶμεν τὸ γεγονὸς, ὅτι ὁ κατακερματισμένος Προτεσταντισμὸς με τὰς περιέργους ἐνώσεις ἢ ὑπὸ ἔνωσιν Denominatiomen, ὄχι μόνον αὐξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τοῦ Π.Σ.Ε. ἀλλὰ καὶ δὲν προάγει τὴν Ἑνωσιν.

* * *

Διὰ ν' ἀντιληφθῶμεν τὸ γεγονὸς τῆς μὴ προαγωγῆς τῆς πραγματικῆς Ἑνώσεως, ἰδίᾳ τῶν Προτεσταντῶν μεταξὺ των (!) καὶ τοῦ τρόπου ἀντιμετώπισεως τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, θὰ παραθέσωμεν ἑν-δύο οὐσιαστικὰ σημεῖα ἐξ ἀφορμῆς προσφάτου ἄρθρου ἀνωνύμου (n.ü.), δημοσιευθέντος εἰς τὴν «Frankfurter Rundschau» τῆς 28ης Αὐγούστου 1984 μετὰ τὴν ἐπιγραφήν: «Ἀπέτυχε προσέγγισις Προτεσταντῶν καὶ Καθολικῶν».

Παρά τὴν συμφωνίαν εἰς θεμελιώδη θέματα τῆς Πίστεως μεταξὺ Προτεσταντῶν καὶ Καθολικῶν, λέγει ὁ ἀρθρογράφος, «ἀπέτυχε δι' ἀπρόβλεπτον χρόνον διάστημα μία θεσμικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Κοινωνία Προτεσταντῶν καὶ Καθολικῶν ἔνεκα τῆς ἀποκλειστικότητος-ἀξιώσεως τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας». Αὐτὸν τὸν ἰσολογισμόν τοῦ «Καθολικοῦ καὶ Εὐαγγελικοῦ Διαλόγου» μέχρι σήμερον ἐξήγαγεν, εἰς μίαν συνέντευξίν του, ὁ διευθυντὴς Ὁμολογιακοῦ Ἰνστιτούτου Reinhard Frieling (Bansheim), ὁμιλῶν πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν Τύπου Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας. «Ἐφ' ὅσον ἰσχύει, λέγει, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶπεν ὁ Ἰωάννης Παῦλος Β' ἐν Γενεύῃ, τ.ἔ. ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης εἶναι ὁ ἐγγυητὴς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς Ἑνότητος καὶ ἡ Πίστις εἰς τὸν Χρι-

* Ὁρθῶς διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν Καθολ. Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἶναι μικρὸς.

στὸν ἀπαγορεύει ν' ἀποκλίνη ἀπὸ αὐτὸ τὸ Δόγμα, εἶναι ἡ Οἰκουμένη ἐν τῇ ἐννοίᾳ ἐνὸς ἐνιαίου Θεσμοῦ ἄνευ ἐλπίδος».

Ὅθεν ὁ ἐν λόγῳ διευθυντὴς εἶπεν, ὅτι αὐτὴ ἡ ἄποψις ἀκριβῶς ἔνεκα τῆς Πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν ἀπορρίπτεται αὐτὴ ἡ ἄποψις καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας. Εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον ὑφίσταται σαφῶς ὁρατὸν τὸ δίλημμα τῶν Ὁμολογιῶν. Ὁ μέχρι τοῦδε διάλογος ἔδειξεν ὅτι, τόσον ἡ συμφωνία μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ὅσον καὶ ὅτι τοὺς χωρίζει, δικαιολογεῖται (ἐννοεῖ ἐκατέρωθεν) εἰς τὰ θεμέλια τῆς Πίστεως. Ἐνῶ κατὰ τὴν «Καθολικὴν διδασκαλίαν ἡ Ἐκκλησία μὲ τὸ χειροτονημένον Ἱερατεῖον» (ἡ Ἱεραρχία ὑπάρχει κατὰ θεῖαν θέλησιν), ὡς ἡ κυρίως ἁρμοδία μεσολαβοῦσα ἀρχὴ τῆς Πίστεως, δὲν ἐγγυᾶται κατὰ τὴν ἰδέαν - ἄποψιν τοῦ Λουθήρου τὴν ἀληθῆ πίστιν.

Αὐτὴ — τ.ξ. ἡ ἀληθὴς πίστις — μεταβιβάζεται κατὰ τὴν Προτεστантиκὴν διδασκαλίαν διὰ τοῦ Λόγου καὶ τῶν Μυστηρίων. Ὁ εἰδικὸς εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Ὁμολογιακῆς Γνώσεως κ. Frieling, ἔλαβε θέσιν ἔναντι τῆς δημοσίας ἀποτυχούσης προόδου εἰς τὴν ἀπόπειραν, τῆς ἐπὶ τέσσαρα ἔτη διαρκούσης «Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινῆς Οἰκουμενικῆς», ἀποτελεσθείσης ἐκ Γερμανῶν (Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Προτεστάντων) τουλάχιστον ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ ἔθνικοῦ, ἡ ὁποία ἀποσκοποῦσε εἰς τὴν συμβίωσιν τῶν Κοινοτήτων.

Μεθ' ὃ συνεπάγεται ὁ ἐν λόγῳ θεολόγος, οἰονεὶ αὐθεντικῶς τονίζων ὅτι «χωρὶς διαμαρτυρίας δὲν ὑπάρχουν μεταρρυθμίσεις καὶ χωρὶς μεταρρυθμίσεις δὲν ὑπάρχει Οἰκουμένη». «Ἐάν — προσθέτει — ἐκ λόγων διαλυματικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὁ λόγος τῶν ἐπισκόπων μας (!) πίπτει εἰς τὰ μαλακά, τότε ὀφείλουν οἱ προτεστάνται τῆς (προφανῶς λαϊκῆς) βάσεως ἀπὸ κοινοῦ μὲ τῆς θιγομένης καθολικῆς Χριστιανοσύνης νὰ μάθουν πάλιν νὰ διαμαρτυρῶνται» κατὰ τὴν ὁποίαν διαμαρτυρίαν, αἱ ὑπὸ τῶν εὐαγγελικῶν ἐπιθυμηταὶ πρόοδοι εἰς τὸ ζήτημα τῶν γάμων προσώπων, ποὺ ἀνήκουν εἰς διαφόρους Ὁμολογίας καὶ ἡ κοινὴ χορήγησις (ἄδεια) συμμετοχῆς εἰς τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν, εὐαγγελικῶν κ.λπ. προτεστάντων καθὼς καὶ ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς λειτουργίας ἀπομακρύνουν (ἀπὸ τὴν ἀπαγόρευσιν).

Κατέστη σαφές, ὅτι τὰ Καθολικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, αὐτὰς τὰς ἐπερωτήσεις ἠσθάνθησαν ὡς οὐχὶ ἐντιμον ἐνόχλησιν τῆς (Ρωμαιο)καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν ἄποψιν τοῦ Ὁμολογιολόγου (ἀσχολουμένου μὲ τὰς ὁμολογίας) Frieling, ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία διατηρεῖ καὶ ἐπιμένει εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις τῆς καὶ ὅταν οἱ Καθολικοὶ δὲν τὰς προσέχουν. Λόγοι τῆς τοιαύτης στάσεως εἶναι ἡ φροντίς ἀποτροπῆς Προτεστάντικῶν ἐπιδράσεων καὶ ἀγωνία ἔναντι τοῦ γεγονότος, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ στηρίζεται ἡ Οἰκουμένη ἐπὶ τῆς συνυπάρξεως καὶ οὐχὶ τῆς ἀληθείας. Ἡ «Καθολικὴ Ἐκκλησία» βλέπει ἐαυτήν, ἐν προκειμένῳ, ὡς ἀπλοῦν ὑπερασπιστὴν τῆς ἀληθείας. Διατηρεῖ τὴν

θέσιν της εἰς βάρος τοῦ πόνου τῶν ἐπὶ μέρους περιπτώσεων, προσώπων ἰδίως εἰς τὸ θέμα τῶν μικτῶν γάμων.

Κάμνων αὐτοκριτικὴν ὁ Frieling καθορίζει, ὅτι οἱ Εὐαγγελικοὶ μάλιστα μὲ τὴν «γερμανικὴν αὐτοϊκανοποίησιν των», βραδύνουν περισσύτερον ἀπὸ τοὺς Καθολικοὺς νὰ ἀναπτύξουν οἰκουμενικὴν πνευματικότητα. Καθ' ὃν χρόνον οἱ (Ρωμαιο)καθολικοὶ φαίνεται νὰ ἔχουν οἰκειωθῇ... εὐαγγελικὴν θεολογίαν καὶ προτεσταντικὴν εὐσέβειαν. Ἐμφανίζεται εἰς τοὺς Προτεστάντας ἡ Οἰκουμενικὴ μὴ ἐξελιγμένη. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς «Καθολικὰς (Πανεπιστημιακὰς) Σχολὰς» παίζει ἡ Οἰκουμένη καὶ Ἐπιστήμη τῶν Ὁμολογιῶν εἰς τὴν Πανεπιστημιακὴν Εὐαγγελικὴν Θεολογίαν δευτερεύοντα ρόλον. Ἡ οἰκουμενικὴ ἀδιαφορία τῶν φοιτητῶν τῆς Εὐαγγελικῆς Θεολογίας εἶναι ἀνυπόφορος. Ἐγνώριζον βεβαίως ἐπακριβῶς λεπτομερείας περὶ τῶν κειμένων τοῦ μεταγενεστέρου Ἰουδαϊσμοῦ τοῦ Qumran (πρόκειται περὶ τῶν χειρογράφων ποὺ εὗρέθησαν πρὸ 45 ἐτῶν εἰς τὴν Μοναχικὴν Κοινότητα τῶν Ἑσσαιῶν) ἀλλὰ δὲν γνωρίζουν τίποτε διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ περὶ τῶν συγχρόνων ἐξελίξεων εἰς τὴν (Ρωμαιο)καθολικὴν Θεολογίαν. Ἐν τέλει, τὸ μεγαλύτερον σοβαρὸν ἐνδιαφέρον, ὅπερ φαίνεται νὰ ἔμαθον διὰ τὴν Θείαν Εὐχαριστίαν οἱ Εὐαγγελικοὶ χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς Καθολικοὺς καταγράφει ὁ Frieling, ὡς παράδειγμα τῆς οἰκουμενικῆς ἐπιτυχίας.

Συνεχίζων ὁ ἀρθρογράφος περαιτέρω τὰς παρατηρήσεις του μὲ νέον ὑπότιτλον (zerschlagene Hoffnungen) = κατασυντριβεῖσαι ἐλπίδες, προσθέτει, ὅτι ὁ Καρδινάλιος J. Höffner, προϊστάμενος τοῦ Συνεδρίου τῶν Γερμανικῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων (αἱ τοπικαὶ Σύνοδοι τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ὀνομάζονται οὐχὶ Σύνοδοι, ἀλλὰ συνέδρια, διότι προφανῶς διεφυλάχθη)

Ὁ ὀρθὸς ὁρος Σύνοδος μόνον διὰ τὰς περὶ τὸν Πάπαν Συνόδους ^{καὶ} διὰ τὴν νέαν τακτικὴν μικρὰν παρ' αὐτῷ (μετὰ τὸν Ἰωάννην τὸν 23ον, ἰδρυθεῖσαν). Κατὰ τέλος τοῦ παρελθόντος ἔτους, κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐκδηλώσεις τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἀποπερατώσει τοῦ Ἰωβηλαίου ἔτους τοῦ Λουθήρου, ἐφρόντισε διὰ νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἐκπληξιν. Εἰς μίαν διαλλακτικὴν προσφώνησιν ἐτόνισε καὶ ἐδέχθη ὁ Καρδινάλιος μίαν συνενοχὴν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν διαίρεσιν τοῦ 16ου αἰῶνος καὶ καθώρισεν ἔπειτα, ἐν τῷ ἀγῶνι ἐναντίον μερικῶν θεολόγων καὶ πρακτικῶν ἀνθρώπων τῆς θρησκείας τῆς ἐποχῆς των, ὅτι ὁ Λούθηρος ὠφέλησε ἄρκετὰ καθολικῶς.

«Αὐτὸς ὁ τόνος ἠκούσθη μετὰ προσοχῆς καὶ πολλοὶ ἄπλοὶ Χριστιανοί, Εὐαγγελικοὶ καὶ Καθολικοί, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὰς ἐνορίας των, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Συνελεύσεις (Kirchentagen), διὸ μίαν νέαν προσέγγισιν τῶν Ὁμολογιῶν καὶ στήν κοινὴν ζωντανὴν ὁμολογίαν τῆς Πίστεως εἰς τὸ ἐν Εὐαγγέλιον, ἀντλοῦν νέας ἐλπίδας, ὅτι μετὰ τοῦτον

τὸν λόγον θὰ προχωρήσουν τελικῶς καὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς περισσώτεραν οἰκουμένην».

«Αἱ ἐλπίδες ὅμως αἱ ὁποῖαι ἤδη ἀπὸ τοῦ 1980 συνεδέθησαν πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα εἰς αὐτὴν τὴν χώραν, ὅτι ἀπεφασίσθη ἡ πρόσκλησις μιᾶς κοινῆς οἰκουμενικῆς Ἐπιτροπῆς Γερμανῶν Καθολικῶν καὶ Προτεστάντων, πρακτικῶς ἐθραύσθησαν, δι' ὃ καὶ τουλάχιστον διὰ χρόνον μὴ δυνάμενον νὰ ὑπολογισθῇ, ἀπέτυχε μιὰ θεσμικὴ ἐκκλησιαστικὴ Κοινωνία, ὅπως τὸ διετύπωσε τὸ πρᾶγμα τώρα ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὁμολογιακοῦ Ἰνστιτούτου ἐν Bensheim, ἔνεκα τῆς ἀποκλειστικῆς ἀπαιτήσεως τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἀφορᾷ ἐν αὐτῇ τῇ μορφῇ τὴν Κεφαλὴν τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ καὶ τὸ ὅποῖον δὲν ὁμολογεῖται καὶ δυνατόν νὰ μὴ εἶναι γνωστὸν εἰς καλῶς πληροφορημένους κύκλους εἶναι ἕνα φανερὸν μυστικόν. Αἱ τρεῖς παρακλήσεις τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας τεθεῖσαι ἀπὸ τὸν πρόεδρόν των Ἐπίσκοπον Ed. Lohse, κατὰ τὴν συνάντησίν του μετὰ τοῦ Πάπα ἐν Mainz, δὲν ἐξεπληρώθησαν καίτοι ἐξεδηλώθη προθυμία ἀποδοχῆς. Ἐπρόκειτο περὶ ἀποδοχῆς τουλάχιστον τῆς συμφωνίας ὅπως τὰ ζεύγη τῶν γάμων διαφόρων Ὁμολογιῶν γίνονται δεκτὰ ὑπὸ τῶν Προτεστάντων εἰς τὴν Θίαν Εὐχαριστίαν καὶ τὰς Οἰκουμενικὰς Λειτουργίας».

Ταῦτα ἐννοεῖ πρὸ τῆς Ἑνώσεως. Σπουδαῖον εἶναι τὸ ἐπιμύθιον ὅπερ ἀκολουθεῖ:

«Ἀπειλεῖται, λοιπόν, μία νέα ἐποχὴ πάγου εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν Ὁμολογιῶν ἢ πρέπει νὰ ἀπαξιῶσιν νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν οἱ στρατευμένοι πιστοί, περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι συνέβη μέχρι τοῦδε, τὰς ἀπαγορεύσεις τῶν Ἐπισκόπων, αἱ ὁποῖαι ἀντίκεινται εἰς τὴν κοινὴν χριστιανικὴν ζωήν»!!.

V

Αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν παρουσίαν τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν

Παρέθεσα τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον διὰ νὰ δείξω ὅτι οἱ Προτεστάνται καὶ ἄν ἐτι εἶναι διακεκριμένοι θεολόγοι στεροῦνται ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, πολλῶ μᾶλλον, ὅτι δὲν ἔχουν ἐκκλησιαστικὴν αὐθεντίαν, διότι δὲν ἔχουν πραγματικὰς τυπικὰς Ἐκκλησίας-Ἐπισκοπὰς καὶ Ἐπισκόπους διαδόχους τῶν Ἀποστόλων καὶ τὸ μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης. Δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἡ ὑπαρξὶς τῆς Ἐκκλησίας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἐπισκοπῆς ὡς ἀποστολικῆς λειτουργίας τῆς περιλαμβανούσης ὑποχρεωτικῶς, ὡς ἀνήκοντα εἰς τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας (ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἐκ τοπικῶν Ἐκκλησιῶν-

Ἐπισκοπῶν) τὰ μυστήρια καὶ δὴ καὶ τὰ δύο βασικά συνδεδεμένα ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς εἰς τὴν αὐτὴν κυρίαν θεϊαν λειτουργίαν, ἥτοι τὴν Θεϊαν Εὐχαριστίαν καὶ τὴν Ἱερωσύνην, ἧς προΐσταντο οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν.

Αἱ μαρτυρίαι τῆς Α' Κλήμεντος (κεφ. 40-44 καὶ 54) καὶ Ἰγνατίου εἰς τὰ κλασσικά του χωρία (Ἐφεσίους 4, Φιλαδ. 4, Σμυρναίους 8, 1-9, 1) ἀποτελοῦν μετὰ τῆς Διδαχῆς (κεφ. 15) τὰς ἀδιαψεύστους μαρτυρίας περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης. Ὁ ὅρος «καθιστάνα» τῆς λειτουργίας εἰς τὴν Θεϊαν Εὐχαριστίαν τῆς Α' Κλήμεντος εἶναι κανονικὸς καὶ λειτουργικὸς, βεβαιῶν τὴν αἰωνίαν σύνδεσιν τῆς Θεϊας Εὐχαριστίας, συσταθείσης ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἱερωσύνης θεμελιουμένης ἐπὶ τῆς ἀποστολικῆς ἐξουσίας.

Ἡ ἀποστολικὴ Ἐπισκοπὴ ἔχει τὴν ἀποστολικὴν Ἱερωσύνην τῶν 3 ἱερατικῶν βαθμῶν μὲ κέντρον τὴν διαδοχὴν τῶν Ἀποστόλων ἐν τοῖς ἐπισκόποις, οἵτινες ἡγοῦνται τῆς Θεϊας Εὐχαριστίας, ἐν ἣ καθίσταται εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Λειτουργίας τῆς Θεϊας Εὐχαριστίας, ἕκαστος τῶν 3 ἱερατικῶν βαθμῶν.

Ἡ Ἐνωσις τῆς Ἐκκλησίας-Ἐπισκοπῆς θεμελιούται ἐπὶ τῆς μυστηριακῆς Ἐνότητος ἐν Χριστῷ, τῷ Λόγῳ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ τῇ ἀποστολικῇ Ἱερωσύνῃ. Ἡ σύστασις τοῦ Μυστηρίου «τῆς Ἱερωσύνης» συνυφαίνεται μετὰ τῆς Ἀποστολικῆς Λειτουργίας ζῶντος τοῦ Κυρίου, ὁλοκληροῦται μὲ τὴν σύστασιν τῆς Θεϊας Εὐχαριστίας ἐν τῷ Μυστικῷ Δείνῳ καὶ μὲ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀποστόλων ὁλοκληρωμένην μετὰ τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὰς ἐμφανίσεις τοῦ Κυρίου καὶ τὴν Πεντηκοστήν, ὅτε ἡ δυνάμει ὑπάρχουσα ἀπὸ τὰς ἐμφανίσεις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία κατέστη ἐνεργεῖα.

Ταῦτα τὰ καθοριστικὰ σημεῖα τῆς ἀρχαίας καὶ Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας στηριζομένης ἐπὶ τῆς Χριστολογίας καὶ Πνευματολογίας, εἶναι θεμελιώδη διὰ τὴν τελικὴν κρίσιν ἐπὶ τῶν δύο ἐν ἀρχῇ θεθέντων ζητημάτων.

Τὸ μέλλον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν εἶναι προβληματικόν, ἐν σχέσει πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν συνεστήθη, ἐφ' ὅσον ὄχι μόνον δὲν προάγει τὴν Ἐνωσιν τῶν Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν καὶ δὴ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ν' ἀποτελέσουν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ πράττει κάτι τὸ ἀντίθετον πρὸς ταύτην. Ὁ λόγος εἶναι προφανής, ὅταν ἐγγράφει μέλη μικρὰς Κοινότητας 50.000 - 60.000, ποὺ «βαπτίζονται» ὑπ' αὐτοῦ ὡς «Ἐκκλησίαι» ἐνῷ δὲν εἶναι οὔτε ἐπιθυμοῦν νὰ εἶναι, τότε παγίωνει τὸ καθεστὼς τῆς ἀπελπιστικῆς διαιρέσεως τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζονται ὡς Ἐκκλησίαι μέλη, ἐνῷ δὲν εἶναι καὶ πιθανώτατα δὲν θὰ γίνουν, οὕτω δὲ ταυτοχρόνως δυσχεραίνουν τὴν ἀνάλογον παρουσίαν τῶν Ὁρθοδόξων. Πρέπει ἢ ὑπόθεσις αὕτη νὰ λήξῃ.

Ἐπεὶ εἶναι ἀδύνατος ἡ διαμόρφωσις μιᾶς Ἐκκλησιολογίας μεταξὺ

Ἐκκλησιῶν καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν, ὁρθὸν εἶναι νὰ μελετηθῇ πρῶτον τὸ θέμα Οὐσία καὶ Ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας εἰς βάθος μὲ ἐκκλησιαστικοῖς ιστορικὴν θεμελίωσιν καὶ τὸ θέμα «ἡ Ἐπισκοπὴ», ἥτοι περὶ αὐτῆς ἡ πρότασις τῆς Lima (1982). Ἦδη ὑπάρχουν 3 μελέται ἐξ ἐπόψεως ἀρχαίας καθολικῆς ἢ Καθολικῆς Ὁρθοδόξου «περὶ Ἐπισκοπῆς».

VI

Ἡ θέσις τῆς Ὁρθοδοξίας ἢ ὁρθότερον τῆς καθολικῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Προϋποθέσεις ἀποτελεσματικῆς παρουσίας.

Ὅσα ἐγράφησαν μέχρι τοῦδε καὶ εἰς τὰς μελέτας μου περὶ τοῦ θέματος καὶ δὴ καὶ διὰ τὴν προσφορὰν τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς κανονικῆς συνεχείας τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ποὺ εἶναι ἀποφασιστικὰ ὄργανα διὰ τὰ δόγματα, τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Νομοθεσίαν (Κανόνες) καὶ τὴν Διοίκησιν, εἶναι ἀρκετά.

Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἡ Καθολικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν εἰσφέρει ἀπλῶς μίαν παράδοσιν, ἀλλὰ τὴν Ἀποστολικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Παράδοσιν καὶ τὸ εὐρύτατον Οἰκουμενικὸν Πνεῦμα τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἄρα ἀποτελεῖ οὐσιωδέστατον παράγοντα ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐννοίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐνότητα αὐτῆς καὶ κατ' ἀκολουθίαν διὰ τὸν τίτλον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ὡς Οἰκουμενικοῦ. Ἄνευ τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον, διότι αἱ δύο Ἐκκλησίαι (ἤλθεν ἡ ὥρα τῆς ἀληθείας), ἡ Παλαιοκαθολικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ εἶναι ἀνεπαρκεῖς διὰ νὰ δώσουν εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν Οἰκουμενικότητα. Αὕτη μόνον διὰ τῆς παρουσίας τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ ἐξασφαλίζεται. Ὅμως ὁ τελευταῖος ἀποστέλλει μόνον παρατηρητὰς εἰς τὰς Γενικὰς Συνελεύσεις εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, εὐρέθῃ δὲ τρόπος διὰ νὰ μετέχῃ διὰ τακτικῶν μελῶν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Πίστεως καὶ Τάξεως.

Δὲν φαίνεται ὅμως πιθανὸν ὅτι θὰ θελήσῃ ποτὲ νὰ γίνῃ τακτικὸν μέλος, διότι θέλει νὰ πιστεύῃ ὅτι εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἐνῶ ἡ κανονικὴ Συνέχεια τῆς Ἀρχηγόνου Ἐκκλησίας ποὺ συνέχισε τὴν Σύνοδον τὴν Α' Ἀποστολικήν, ὡς ἀποφασιστικὸν ὄργανον εἶναι ἡ ἡμετέρα, ἡ ὁποία διατηρεῖ καὶ τὴν φιλευθέρην παράδοσιν (ἴδε Λόγον Ἀλιβιζάτου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν).

Ἡ θέσις μας εἶναι ἐκ τούτων προδιαγεγραμμένη ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους:

α) Πρέπει νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὸ 35% τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν Πίστεως καὶ Τάξεως. Εἰς τοῦτο δὲν δύναται νὰ περιλαμβάνωνται οἱ ὀκτὼ ἀντιπρόσωποι τῶν πέντε Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ 145 μέλη.

β) Πρέπει να αποδεσμευθώμεν από τον παράδοξον όρον της ύπάρξεως εις την Κ. Έπιτροπήν ανδρών, γυναικών και νέων, διότι δέν πρόκειται περί μονίμου Σώματος εκπροσωπήσεως Τάξεων αλλά περί Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών, που πρέπει να παύση να είναι και μη Έκκλησιών, σκοπόν δέ έχοντος να προπαρασκευάση την Ένωσιν των Έκκλησιών που θα προέλθη από διμερείς διαπραγματεύσεις, διά θεολόγων κληρικών ή λαϊκών ανδρών ή γυναικών, όνομαστών εις την Θεολογίαν.

γ) Αί διμερείς διαπραγματεύσεις δύνανται μετά εργώδεις εργασίας να σχηματίσουν κοινήν Έκκλησιολογίαν δύο Έκκλησιών, που θα χρησιμεύση ως υπόδειγμα, εάν είναι ή Όρθοδοξία παρούσα.

δ) Πρέπει να τεθῇ ως βάσις πάσης εργασίας έν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ Έκκλησιών ή προπαρασκευῇ τῆς Ένώσεως και ὄχι ή Ένωσις, διότι αὕτη εἶναι ἀδύνατος, ἔνεκα τῆς ἀδυναμίας τῆς ύπάρξεως ἐνιαίας Έκκλησιολογίας ἀπό τὰς 305 Έκκλησίας (τινὰς) και μη Έκκλησίας (πλειοψηφία ἀπιστεύτως μεγάλη).

ε) Η ἀληθὴς προπαρασκευῇ τῆς Ένώσεως, διά να καταστή δυνατή, πρέπει να τεθῇ ὅτι ὁ σαφὴς σκοπὸς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Διαλόγου εἶναι τοιοῦτος τῆς ἀληθείας τῆς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ τῇ Ἀποστολικῇ και Έκκλησιαστικῇ παρεχομένης, μετ' ἐπιστήμης δὲ διατυπωμένης.

Τοῦτο ἀποδεικνύουν αἱ φιλολογικαὶ και ἱστορικαὶ ἔρευναι, περί ὧν ἔγραψε και ὁ καθηγητὴς Δογματικῆς και Ἱστορίας τῶν Δογμάτων τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης πατὴρ Ἰωάννης Ρωμανίδης εἰς τὸ περιοδικὸν «Κληρονομία» τοῦ 1978.

στ) Ἐὰν γίνῃ δεκτὴ ή πρότασις τῆς Έκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ή δι' ἐμοῦ γενομένη) περί καθιερώσεως ὡς Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τοῦ τῆς Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως (381) θα ὑπάρξῃ σημαντικὴ πρόοδος.

ζ) Τὸ θέμα «Οὐσία και Ένότης τῆς Έκκλησίας» πρέπει να ἀποτελέσῃ τὸ θέμα ἐνδελεχῶν φιλολογικῶν και ἱστορικῶν μελετῶν τῶν πηγῶν τῆς Ἀποκαλύψεως (Κ.Δ.) ὡς ἡρμηνεύθη αὐθεντικῶς ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς και Έκκλησιαστικῆς Παραδόσεως τῆς Ἀρχαίας και Ἀδιαιρέτου Έκκλησίας.

η) Τὸ ἴδιον θέμα πρέπει να τεθῇ δι' εἰσηγήσεως εἰς τὸ Ε' Συνέδριον Πίστεως και Τάξεως τοῦ 1987.

θ) Πρέπει εἰς τὸ κέντρον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιῶν εἰς τὴν Γενεὴν να ὑπάρξουν περισσότεροι Όρθόδοξοι εἰδικοὶ Θεολόγοι, ὥστε κατὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν προγραμμάτων και τῶν κειμένων να λαμβάνουν μέρος περισσότεροι τοῦ ἐνὸς Όρθόδοξοι, ὡς ἔχοντες τὴν παράδοσιν τῆς Ἀρχαίας Καθολικότητος τῆς Έκκλησίας.

ι) Εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη να γίνῃ προσύσκεψις τῶν ἀντιπροσώπων εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Έκκλησιῶν (Κ.Ε.) Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Ἑλλάδος και Κύπρου, ή ὁποία να ἐτοιμάσῃ εἰσή-

γησιν — ἄνευ οἰασδῆποτε δημοσιότητος — δι' ὅλα τὰ θέματα τῆς πολιτικῆς μας ἔναντι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ὥστε νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ καλέσωμεν σύσκεψιν ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων πού θὰ σκεφθοῦν ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων καὶ θὰ καταρτίσουν νέα κείμενα. Ἡ σύσκεψις πρέπει, εἰ δυνατόν, νὰ γίνῃ εἰς τὴν Πεντέλῃν, ἄνευ τῆς παρουσίας οἰουδῆποτε ξένου. Θὰ πρέπει νὰ γίνῃ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων. Ἡλθε, λοιπόν, ἡ ὥρα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πρωτοβουλίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ τὴν χάραξιν προγραμματικῆς Ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Ἡ συνεργασία τῶν Καθολικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶναι ἀναγκαία, διὰ νὰ γίνῃ ἀποτελεσματικὴ ἡ παρουσία τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον.

Ἄς ἐπιτραπῇ εἰς τὸν *Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ἰδρύματος τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας* νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον νὰ λάβῃ σχετικὴν πρωτοβουλίαν, διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ μεγάλου σκοποῦ. Εἰς ἓνα διηρημένον κόσμον, ζῶντα ἀπὸ τὸ κράτος τῆς ἰσορροπίας τοῦ τρόμου, τὸ καθῆκον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἐπιτακτικόν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεῖγον.

6 Φεβρουαρίου 1985

Ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Μεγάλου Φωτίου

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ἡ Καθολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πρὸ τῶν τριῶν κειμένων τοῦ Π. Σ. Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς προτάσεως τῆς Lima (περὶ ἐπισκοπῆς). Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ χαριστεῖον εἰς Σεραφεῖμ, Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Θεσσαλονίκη 1984.

(Ἀλλοίωσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ ὑποβάθμισις τῆς οὐσίας τῆς πραγματικῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἐνώσεως).

2. Περὶ τὸ καίριον πρόβλημα τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν θεμελίωσιν τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου ἀπαντήσεως εἰς τὸ 3ον κείμενον αὐτοῦ (AMT) λειτουργήμα. Πορίσματα ἐρεῦνης. Ἀνάτυπον ἀπὸ Παρνασσὸν 1984 σελ. 521-37. Εἰς τὸ κείμενον σημαντικὴ βιβλιογραφία.

3. Περὶ ἐπισκοπῆς δύο μελέται εἰς Γερμανικὴν καὶ Ἑλληνικὴν. Περιοδικὸν «Θεολογία», 1983. Τρίτη μελέτη εἰς τὸν τόμον πρὸς τιμὴν Γ. Μυλωνᾶ.

Ἔτοιμον πρὸς ἐκτύπωσιν

4. Τὸ λειτουργήμα (AMT), νέα μετάφρασις, μετὰ προλόγου, προλεγομένων καὶ σχολίων τοῦ 3ου κειμένου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

